

УДК 343.3/.7

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.1.31>

І. О. Кравченко,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного та інформаційного права
Сумського національного аграрного університету

А. М. Клочко,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних відносин
Сумського національного аграрного університету

Ю. О. Котвяковський,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правосуддя та філософії
Сумського національного аграрного університету

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті здійснено аналіз сучасного стану реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в Україні з урахуванням впливу зовнішніх загроз, зокрема міжнародного збройного конфлікту та правового режиму воєнного стану. Авторами окреслено ключові проблеми, що зумовлюють зниження ефективності реалізації антикорупційної політики: зокрема, низьку результативність правозастосовної діяльності, ускладнення міжвідомчої взаємодії та тимчасове зменшення рівня прозорості діяльності публічної влади в умовах обмеженого доступу до відкритих даних. Увагу приділено питанню суспільної небезпеки корупції, її проявів на макро-, мезо- та мікрорівнях у період воєнного стану, а також впливу на функціонування критичних державних сфер: оборони, розподілу гуманітарної допомоги, бюджетного фінансування та соціального захисту. На підставі проведеного аналізу запропоновано низку практичних орієнтованих рекомендацій щодо вдосконалення реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в умовах воєнного стану. Зокрема, автори обґрунтовують доцільність посилення кримінальної відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень у сферах оборонного замовлення та використання гуманітарних ресурсів; запровадження спеціальних механізмів прозорості та підзвітності, зокрема цифрових платформ для моніторингу публічних витрат, а також нормативної регламентації незалежного громадського контролю за розподілом державних та благодійних ресурсів.

Окремо обґрунтовано необхідність посилення правових гарантій захисту викривачів корупції, зокрема в аспектах конфіденційності, недопущення переслідування та матеріального стимулювання, як інструменту зниження латентності корупційних проявів у воєнний період. Зроблено висновок, що ефективна реалізація антикорупційної політики у кримінально-правовій площині в умовах міжнародного збройного конфлікту є стратегічною умовою забезпечення легітимності публічної влади, стійкості державного управління та збереження міжнародної підтримки України.

Ключові слова: антикорупційні органи, воєнний стан, гуманітарна допомога, державне управління, корупційні кримінальні правопорушення, кримінально-правова політика, кримінальне право, корупція, реформування, публічна прозорість, оборонні закупівлі.

Постановка проблеми. Однією з істотних проблем в Україні залишається високий рівень корупції. Корупційні кримінальні правопору-

шення систематично проявляються у ключових сферах життя суспільства на різних рівнях. Найбільші її прояви простежуються у сфері

публічного адміністрування, зокрема в контексті надання адміністративних послуг, здійснення дозвільних процедур та державних закупівель, де зловживання службовим становищем, конфлікти інтересів та одержання неправомірної вигоди набувають сталого характеру. Значну загрозу становить корупція у судовій владі, що підриває авторитет правосуддя, створює передумови для вибіркового правозастосування та порушення принципу верховенства права. У період дії правового режиму воєнного стану зросли корупційні ризики у сфері оборонних закупівель, гуманітарної допомоги та мобілізації, що зумовлено великими обсягами бюджетних ресурсів, прискореними процедурами прийняття рішень і обмеженим громадським контролем. Вразливими залишаються банківський сектор, охорона здоров'я, освіта та земельні відносини, у яких корупція перешкоджає забезпеченню соціальної справедливості та реалізації принципів відкритості й підзвітності влади. Сукупність зазначених проявів засвідчує глибоку інтегрованість корупційних практик у функціонування державного механізму в Україні, що вимагає не лише переосмислення кримінально-правової політики у сфері протидії корупції, а й зміни інституційної культури та комплексної трансформації публічного управління відповідно до європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. До питань реалізації кримінально-правової політики протидії корупції в Україні вже зверталися вчені на національному рівні. Зокрема, І.О. Кисельов акцентував на тому, що кримінально-правова політика України у сфері протидії корупції реалізується переважно через висвітлення інформації відносно кількості фактів відкритих проваджень щодо одержання неправомірної вигоди [1, с. 93]. О.М. Лукашук визначає, що державною кримінально-правовою політикою протидії корупції є цілісна, системно організована діяльність держави та суспільства, яка базується на правових, інституційних, адміністративних, освітніх та міжнародних механізмах та спрямована на запобігання, виявлення, усунення та недопущення корупційних проявів у різних сферах суспільного життя [2, с. 3]. В.М. Трепак здійснив осмислення корупції як системного явища конвертації публічно-владних повноважень і можливостей у неправомірну вигоду, а також обґрунтував концептуальні засади антикорупційної діяльності з метою мінімізації корупції до соціально допустимого рівня [3, с. 15].

А.А. Вознюк виявив проблемні питання щодо конструюванням кримінально-правових положень, що стосуються корупційних кримінальних правопорушень у Кримінальному кодексі України, а також визначив шляхи їх розв'язання [4, с. 21]. Дубас В.М. дійшов висновків, що міжнародні нормативно-правові акти, на основі яких імплементовані антикорупційні норми в чинний Кримінальний кодекс України (далі – КК України) не вимагають наявності в національному законодавстві точного переліку корупційних кримінальних правопорушень. Разом з тим, автор констатував, що його наявність сприяє реалізації принципу юридичної визначеності, що утворює складову принципу верховенства права [5, с. 64]. Незважаючи на значні наукові досягнення вітчизняних вчених у сфері кримінально-правової політики, слід констатувати наявність прогалин у комплексному дослідженні механізмів реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в умовах дії правового режиму воєнного стану. Зокрема, бракує системного аналізу специфіки функціонування таких механізмів в умовах, ускладнених зовнішніми та внутрішніми загрозами, обумовленими міжнародним збройним конфліктом, спричиненим повномасштабною агресією РФ проти України. Вказана обставина зумовлює необхідність розробки концептуально нових, ефективних і адаптованих до сучасних викликів напрямів удосконалення кримінально-правової політики у сфері запобігання та протидії корупції, які би враховували не лише внутрішньодержавну специфіку, але й міжнародно-правові зобов'язання України, а також обмеження, що виникають внаслідок дії правового режиму воєнного стану.

Метою статті дослідження механізмів реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в Україні, з урахуванням сучасних викликів та умов її застосування, а також обґрунтування теоретико-правових і практичних напрямів її вдосконалення. Особлива увага приділяється формулюванню пропозицій щодо підвищення ефективності реалізації антикорупційної політики у кримінально-правовій площині, включаючи адаптацію таких механізмів до умов воєнного стану та подальшого відновлення країни.

Виклад основного матеріалу. Тож яким чином відбувається реалізація кримінально-правової політики в Україні у сфері протидії корупції? У чому міститься суспільна небезпека корупції і як вона що проявляється на різних

рівнях в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні? Реалізація кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в Україні є багатограним процесом, що охоплює систему заходів нормативно-правового, інституційного та правозастосовного характеру, спрямованих на виявлення, попередження, припинення і покарання корупційних кримінальних правопорушень (далі-кп). Основу цього процесу становлять імперативи кримінального права, що встановлюють відповідальність за конкретні корупційні діяння, а також загальноправові принципи, зокрема верховенство права, законність, невідворотність покарання та рівність громадян перед законом. Ключову роль у реалізації антикорупційної кримінально-правової політики відіграють спеціально уповноважені органи, серед яких варто виділити Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) [6], Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру (САП) [7], Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) [8], а також Вищий антикорупційний суд (ВАКС) [9]. Ці інституції формують єдину антикорупційну систему органів, що забезпечує системний і послідовний підхід до виявлення та розслідування корупційних кп, підтримання публічного обвинувачення та провадження правосуддя у відповідних категоріях справ.

Нормативне підґрунтя антикорупційної політики формують норми КК України, зокрема статті 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України. При зловживанні службовим становищем відповідальність суб'єктів передбачена статтями 210, 354, 364, 364¹, 365², 368-369² КК України. Разом з тим, д кола кп пов'язаних з корупцією належать діяння, відповідальність за які встановлена статтями 366², 366³ КК України [10]. Окрім зазначеного до відповідного нормативно-правового забезпечення належить Закон України «Про запобігання корупції» [11] та положення міжнародно-правових актів, стороною яких є Україна (зокрема Конвенції ООН проти корупції [12], Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією [13]).

В умовах дії правового режиму воєнного стану механізми реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції набувають особливого значення, адже підвищується ризик корупційних зловживань у розподілі гуманітарної допомоги, оборонного замовлення, фінансування Збройних Сил України (далі – ЗСУ) та інших критично важливих ресурсів. Такі прояви, нажаль, є не поодинокими. Наприклад, у серпні

2022 року на території Київської області в Обухівському районі, місцева окружна прокуратура здійснила повідомлення про підозру колишній посадовій особі однієї з міських рад у вчиненні кп, передбаченого ч. 3 ст. 201² КК України «Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги». Згідно з матеріалами досудового розслідування, за ініціативи територіальної громади було організовано збір грошових коштів для забезпечення потреб ЗСУ шляхом перерахування пожертв на банківську картку, що належала помічниці міського голови. У подальшому зазначена особа вивезла зібрані кошти загальна сума яких перевищувала один мільйон гривень за межі держави та використовувала їх у власних інтересах, не за призначенням [14].

Не зважаючи на об'єктивні складнощі, пов'язані з функціонуванням правової системи в умовах міжнародного збройного конфлікту, державні інституції продовжують здійснювати відповідні заходи антикорупційного контролю, зокрема шляхом посилення прозорості бюджетного процесу, цифровізації процедур публічних закупівель та міжвідомчої координації.

Корупція, як негативне соціально-правове явище, становить підвищену суспільну небезпеку, оскільки підриває фундаментальні засади правопорядку, правової держави та демократичного врядування. Її деструктивний вплив міститься у нівелюванні авторитету державних інституцій, зниженні довіри громадян до правосуддя та органів публічної влади, порушенні принципу рівності перед законом, а також у створенні нерівних умов у сфері розподілу публічних благ. Суспільна небезпека корупції в умовах дії правового режиму воєнного стану посилюється внаслідок зростання ролі публічної влади у процесах управління ресурсами, забезпечення національної безпеки та оборони. Корупційні діяння у таких умовах не лише завдають шкоди бюджету держави, а й можуть прямо впливати на боєздатність ЗСУ та ефективність гуманітарної політики. На макрорівні корупція проявляється у формі зловживання владними повноваженнями посадовими особами вищої ланки, недоброчесного розпорядження матеріальними та фінансовими ресурсами, укладення непрозорих контрактів тощо. На мезорівні відповідні зловживання проявляються у системних порушеннях діяльності місцевих органів влади, комунальних установ та підприємств, що використовують бюджетні кошти в умовах воєнного

стану. На мікрорівні корупція часто набуває форми побутового одержання неправомірної вигоди, «прискорення» процедур оформлення документів, ухилення від мобілізаційного обов'язку, неправомірного одержання статусу внутрішньо переміщених осіб чи з метою одержання соціальних виплат.

Таким чином, у період воєнного стану корупція я не лише кримінальним правопорушенням, а й перетворюється на фактор системного ризику для функціонування державного механізму. Це вимагає не лише адекватної реакції в межах кримінально-правової площини, а й переосмислення самої моделі кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в умовах міжнародного збройного конфлікту та активних трансформацій суспільних відносин.

На сьогодні в Україні існують певні проблеми ефективної реалізації кримінально-правової політики в контексті протидії новим викликам корупційних зловживань, що потребує переосмислення підходів до її подальшого формування. Одним із ключових викликів для реалізації кримінально-правової політики протидії корупції в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану є *системне зниження ефективності правозастосовної діяльності відповідних органів, зумовлене як об'єктивними, так і організаційними факторами*. Зокрема, воєнні дії безпосередньо впливають на працездатність правоохоронної та судової системи, особливо у регіонах, наближених до зони бойових дій або тимчасово окупованих територій. Руйнування або захоплення адміністративної, технічної та інфраструктурної бази органів досудового розслідування, прокуратури та судів унеможлиблює виконання ними функцій у повному обсязі, що веде до затримки або призупинення розслідування кримінальних проваджень, у тому числі корупційної спрямованості. Частина працівників були евакуйовані або підлягали мобілізації або були вимушено переміщені, що призвело до кадрового дефіциту та функціонального перевантаження залишених підрозділів. Наприклад, у 2022–2023 роках унаслідок бойових дій припинили роботу або були евакуйовані суди в Донецькій, Луганській, Херсонській та Запорізькій областях. Відповідне спричинило перенаправлення судових справ, у тому числі щодо корупційних кп, до інших юрисдикцій, що ускладнювало доступ до правосуддя [15]. Окрім цього, спостерігається об'єктивна переорієнтація фінансових, матеріально-технічних та людських ресурсів держави на забезпечення потреб

сектору національної безпеки та оборони, що є цілком логічним у період збройного конфлікту. У результаті антикорупційна діяльність, зокрема в кримінально-правовій площині набуває другого рядного значення, а відповідні органи обмежуються в можливостях здійснення ефективного оперативно-розшукового, процесуального та судового реагування на факти корупційних правопорушень.

Також в умовах воєнного стану ускладнюється міжвідомча взаємодія між органами досудового розслідування, прокуратурою, судами та спеціалізованими антикорупційними інституціями, що знижує узгодженість дій, подовжує строки досудового розслідування та судового розгляду справ, створює сприятливі умови для уникнення відповідальності. Тож зниження ефективності правозастосовної діяльності в умовах воєнного стану становить дійсну загрозу практичній реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції, адже воно послаблює як превентивний, так і репресивний потенціал держави в боротьбі з цим явищем, у тому числі в критично важливих секторах (оборонні закупівлі, гуманітарна допомога або розпорядження публічними фінансами).

Одним із визначальних викликів для ефективної реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в умовах воєнного стану є *тимчасове зменшення рівня відкритості та прозорості діяльності органів публічної влади*, зокрема у сферах управління публічними фінансами, оборонними закупівлями, гуманітарною допомогою та міжнародною фінансовою підтримкою. У зв'язку з введенням правового режиму воєнного стану з метою забезпечення обороноздатності держави, безпеки постачання та оперативності ухвалення рішень, урядом та іншими суб'єктами владних повноважень були тимчасово призупинені або обмежені деякі ключові положення законодавства, які раніше гарантували публічність та підзвітність владних рішень. Зокрема, йдеться про спрощення процедур державних закупівель (у тому числі оборонного характеру), публічного звітування щодо використання бюджетних коштів, відкритого доступу до реєстрів та інформації про бенефіціарів. Такі обмеження, попри свою виправданість у контексті національної безпеки, створюють значні умови у нормативному полі, в межах яких відсутній належний контроль з боку громадськості, ЗМІ чи антикорупційних інституцій, що, у свою чергу, сприяє корупційним зловживанням, нецільовому використанню коштів,

зловживанню дискреційними повноваженнями та непрозорим схемам розподілу ресурсів. Відсутність належного нормативного регулювання механізмів моніторингу та публічного обліку таких рішень ускладнює здійснення правозастосовного контролю, а також позбавляє громадян можливості реалізовувати конституційне право на доступ до публічної інформації.

Показовим прикладом об'єктивного зниження рівня прозорості в умовах воєнного стану є спрощення процедур державних закупівель через електронну систему публічних закупівель «Prozorro», коли значна частина закупівельних процедур здійснюється без оприлюднення повної інформації щодо постачальників, обсягів поставок, специфікацій товарів і умов укладених контрактів. Незважаючи на те, що такі дії були правомірними в межах спеціальних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, спрямованих на забезпечення оперативності та гнучкості закупівель в умовах надзвичайної ситуації, відсутність належного рівня публічності унеможливлювала ефективний зовнішній контроль, своєчасне виявлення потенційних зловживань, конфлікту інтересів або ознак корупційної змови [16]. Зловживання також проявляються у питаннях розподілу гуманітарної допомоги, яку окремі посадові особи використовували з корисливою метою, що підтверджується кримінальними провадженнями, відкритими в різних регіонах країни. Проблемою є комерціалізація гуманітарних ресурсів через «псевдоволонтерські» структури. Окрім цього ще у 2023 році Держмитслужбою з Мінобороною було виявлено 653 випадки неотримання гуманітарної допомоги військовими. Так, до територіальних центрів комплектування та військових частин не дійшли відповідні вантажі, зокрема, пластини до бронезилових, тепловізори, дрони, прилади нічного бачення, автотранспорт [17].

Таким чином, зменшення рівня прозорості в умовах воєнного стану хоч і зумовлене об'єктивними потребами національної безпеки, все ж становить один із ключових факторів, що знижують ефективність кримінально-правової політики протидії корупції, оскільки унеможливорює своєчасне реагування на корупційні прояви та значно підвищує латентність таких правопорушень.

Висновки. Реалізація кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в Україні, з урахуванням викликів, зумовлених умовами дії правового режиму воєнного стану, потребує системного оновлення та адаптації до нових

реалій. З огляду на наявні проблеми, обумовлені як зовнішніми (збройна агресія), так і внутрішніми (інституційна слабкість, правові прогалини) факторами, ключовим завданням має стати посилення ефективності правозастосовної діяльності, збереження балансу між державними інтересами безпеки та принципами прозорості, а також запровадження комплексного підходу до протидії корупційним ризикам у період міжнародного збройного конфлікту. Корупція в умовах воєнного стану становить підвищену загрозу не лише економічній стабільності, а й національній безпеці, оскільки впливає на боєздатність ЗСУ, розподіл гуманітарної допомоги та ефективність управління публічними ресурсами. На практиці це проявляється у численних кримінальних провадженнях, пов'язаних із незаконним використанням пожертв, розкраданням гуманітарних вантажів, маніпуляціями у сфері оборонних закупівель, що вказує на високий рівень латентності таких правопорушень. Серед ключових чинників, що ускладнюють реалізацію кримінально-правової політики у сфері протидії корупції, варто виокремити: зниження ефективності роботи правоохоронних і судових органів через бойові дії, евакуацію персоналу та знищення інфраструктури; переорієнтацію державних ресурсів на потреби оборони, що знижує пріоритетність антикорупційної діяльності; а також тимчасове зменшення прозорості державного управління, як наслідок обмежень у сфері публічних закупівель, звітності та доступу до публічної інформації. З огляду на зазначене, вважаємо за доцільне запропонувати низку практичних і нормативних заходів щодо удосконалення реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в умовах воєнного стану. З огляду на викладене, доцільним вбачається формулювання комплексу практичних і нормативно-правових заходів, спрямованих на удосконалення реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції в умовах дії правового режиму воєнного стану. Насамперед, потребує коригування чинне кримінальне законодавство, зокрема шляхом передбачення підвищеного рівня кримінальної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень у стратегічно чутливих сферах, а саме – оборонного замовлення, розподілу гуманітарної допомоги та використання публічних фінансів. Такий підхід обумовлюється посиленою суспільною небезпекою відповідних діянь та необхідністю адекватної кримінально-правової реакції держави. Окремо слід

наголосити на необхідності запровадження спеціальних механізмів забезпечення прозорості та підзвітності в умовах часткового обмеження доступу до відкритих даних. Йдеться, зокрема, про створення захищених цифрових платформ для цільового моніторингу витрат у сфері національної безпеки, оборони та гуманітарної допомоги, що дозволить поєднати вимоги безпеки з елементами незалежного контролю. У контексті забезпечення ефективності реалізації кримінально-правової політики особливої уваги заслуговує питання нормативного закріплення регламентованого механізму у незалежного контролю за розподілом гуманітарних ресурсів, із залученням представників громадянського суспільства, міжнародних партнерів, незалежних аудиторських та моніторингових структур. Це дозволить зменшити рівень латентності корупційних правопорушень у відповідних сферах та сприятиме підвищенню довіри до публічної влади. Крім того, важливою складовою системної протидії корупції у воєнний час є забезпечення належної правової охорони прав викривачів корупції. Законодавче закріплення гарантій їх конфіденційності, недопущення переслідування, а також передбачення механізмів матеріального заохочення є необхідною умовою активізації громадського контролю та зменшення толерантності до корупційної поведінки у критичних сферах функціонування держави. Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що ефективна реалізація кримінально-правової політики протидії корупції в умовах воєнного стану є не лише завданням правового характеру, а й стратегічною передумовою збереження стабільності державного механізму, забезпечення легітимності публічної влади та підтримки з боку міжнародної спільноти. У цьому контексті кримінальне право має відігравати не лише репресивну, але й превентивну функцію, спрямовану на утвердження принципів справедливості, правопорядку та захисту публічних інтересів.

Список використаної літератури:

1. Кисельов І.О. Ефективність кримінально-правової політики України у сфері протидії корупції. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції. Харків, 2017. С. 93. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_03_2017/pdf/41.pdf.
2. Лукашук О.М. Державна кримінально-правова політика протидії корупції. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі Публічне управління та адміністрування. Житомир, 2025. С. 3.
3. Трепак В. М. Теоретико-прикладні проблеми запобігання та протидії корупції в Україні. Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Трепак Віктор Миколайович; Національна академія наук України. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. К., 2020. 36 с.
4. А.А. Вознюк. Корупційні кримінальні правопорушення: концептуальні проблеми в контексті реформування кримінального законодавства України. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. Том 10, № 2, 2020. С. 21–32.
5. Дубас В.М. Поняття та види корупційних кримінальних правопорушень в кримінальному законодавстві України. Юридичний науковий електронний журнал. № 6/2023. С.64. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/13.pdf.
6. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ). Офіційний веб сайт. URL: <https://nabu.gov.ua/>.
7. Офіс Генерального прокурора. Спеціалізована антикорупційна прокуратура. Офіційний веб-портал. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/specializovana-antikorupcijna-prokuratura>.
8. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Антикорупційний портал. Офіційний вебпортал. URL: <https://www.nazk.gov.ua/>.
9. Вищий антикорупційний суд (ВАКС). Офіційний вебпортал. URL: <https://vaks.gov.ua/>.
10. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
11. Про запобігання корупції. Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 31.10.2003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text.
13. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173). Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.01.1999 № ETS173. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text.
14. Снегирьов Дмитро. Мільйони гривень – на “гуманітарці” й ВПО: корупція чиновників під час війни має прирівнюватись до держзради. Стопкор. Інформаційний портал. 2022. URL: <https://www.stopcor.org/>.
15. Зубова Анастасія. Медійна ініціатива за права людини. Суди в евакуації: як війна змінила карту судів України (інфографіка). 3 квітня 2023 року. URL: <https://mipl.org.ua/sudy-v-evakuaciyi-yak-vijna-zminy-la-kartu-sudiv-ukrayiny-infografika/>.

16. Деякі питання здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік, Порядок від 11.11.2022 № 1275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-2022-%D0%BF#n161>.
17. Васюнець Наталія Гроші, які мали б піти на армію, осідають у кишнях корупціонерів та шахраїв: як нагрівають руки на війні. Expres.online 23.06.2023. URL: <https://expres.online/>.

Kravchenko I. O., Klochko A. M., Kotviakovskiy Yu. O. Mechanisms for implementing criminal law policy on combating corruption and directions for its improvement in Ukraine

The article provides an analysis of the current state of implementation of criminal law policy in the field of anti-corruption efforts in Ukraine, taking into account the impact of external threats, particularly the international armed conflict and the legal regime of martial law. The authors identify key challenges that lead to a decrease in the effectiveness of anti-corruption policy implementation, including the limited efficiency of law enforcement activity, the complications in inter-agency cooperation, and the temporary reduction of transparency in the activities of public authorities under conditions of restricted access to open data. Particular attention is paid to the issue of the public danger of corruption and its manifestations at the macro-, meso-, and micro-levels during the period of martial law, as well as its influence on the functioning of critical state sectors such as defense, humanitarian aid distribution, budgetary financing, and social protection. Based on the conducted analysis, the article offers a set of practically oriented recommendations for enhancing the implementation of criminal law policy in the sphere of combating corruption under martial law. Specifically, the authors justify the necessity of increasing criminal liability for committing corruption-related criminal offenses in the areas of defense procurement and the use of humanitarian resources; introducing special mechanisms of transparency and accountability, including digital platforms for monitoring public expenditures; and legally regulating independent public oversight over the allocation of state and charitable resources. Additionally, the article substantiates the need to strengthen legal safeguards for the protection of whistleblowers, particularly in terms of confidentiality, protection from retaliation, and the provision of financial incentives as a tool to reduce the latency of corruption-related offenses during wartime. The authors conclude that the effective implementation of anti-corruption policy within the criminal law framework during an international armed conflict constitutes a strategic prerequisite for ensuring the legitimacy of public authority, the resilience of state governance, and the preservation of international support for Ukraine.

Key words: anti-corruption agencies, martial law, humanitarian aid, public administration, corruption-related criminal offenses, criminal law policy, criminal law, corruption, reform, public transparency, defense procurement.